ISSN: 2181-4341, IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 9.145, SJIF – 5,431

Məmmədova Nigar Oruc

ADPU, Xdt-nin müəllimi

mamedovanigar90@gmail.com

https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0003-0401-3629

PREZIDENT İLHAM ƏLIYEVIN ANA DIL SIYASƏTI: VARLıĞıMıZıN VƏ KIMLIYIMIZIN QORUNMASı

Azərbaycan dili o qədər zəngindir ki, heç bir xarici kəlməyə ehtiyac yoxdur. Bir daha demək istəyirəm ki, biz əsrlər boyu dilimizi qorumuşuq. Bu gün də qorumalıyıq. Biz Azərbaycan dilinin saflığını təmin etməliyik.
İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Xülasə

Məqalədə dil, xalq və dövlət anlayışlarının vəhdəti, Azərbaycan dilinin milli kimliyin formalaşmasındakı müstəsna rolu təhlil edilir. Müasir qloballaşma şəraitində ana dilinin saflığının qorunması, dövlət dili siyasətinin hüquqi əsasları və Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulmuş dil strategiyasının Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi məsələləri işıqlandırılır. Xüsusilə, 2021-ci ildə səsləndirilən dövlət çağırışları, klassik və dünya ədəbiyyatının latın qrafikası ilə nəşri, habelə "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində istifadəsinə dair Dövlət Proqramı"nın əhəmiyyəti vurğulanır. Yekunda dilin qorunmasının hər bir vətəndaşın mənəvi borcu olduğu qeyd edilir.

Açar sözlər

Azərbaycan dili, dil siyasəti, milli kimlik, İlham Əliyev, qloballaşma, dövlət proqramı, ana dili.

Abstract

The article analyzes the unity of the concepts of language, people, and state, emphasizing the exceptional role of the Azerbaijani language in the formation of national identity. In the context of modern globalization, it highlights the preservation of the mother tongue's purity, the legal foundations of state language policy, and the successful continuation of the language strategy—founded by National Leader Heydar Aliyev—by President Ilham Aliyev. Specifically, the article underscores the state calls made in 2021, the publication of classical and world literature in Latin script, and the significance of the "State Program on the Use of the Azerbaijani Language in the Context of Globalization." It concludes that protecting the language is a moral duty of every citizen.

Keywords

Azerbaijani language, language policy, national identity, Ilham Aliyev, globalization, state program, mother tongue.

Dil, xalq və dövlət anlayışları insanlıq tarixinin bütün dövrlərində mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyi kimi, müasir qloballaşma şəraitində də öz dəyərini qoruyub saxlayır. Bu gün dünya xəritəsində mövcud olan müstəqil dövlətlərin əsasını xalqlar təşkil edir. Hər bir xalqın milli kimliyinin formalaşmasında isə ana dili həlledici və xüsusi rol oynayır. Məhz buna görə də "xalqı dili, dövləti isə xalqı yaşadır" fikri bu reallığı aydın şəkildə ifadə etməyə kifayət edir. Hər bir dövlət, hər bir xalq öz varlığını qorumaq və inkişaf etdirmək üçün dil siyasətinə xüsusi diqqət yetirməlidir.

Azərbaycan xalqının təşəkkülü, dövlətçilik ənənələrinin yaşadılması və möhkəmləndirilməsi ana dilimizin tarixi inkişafı ilə bilavasitə əlaqəlidir. Milli-mənəvi müstəqilliyimizin güclənməsi də bu dəyərli mədəni irsin bugünki vəziyyətindən qaynaqlanır. Tarixin müxtəlif mərhələlərində milli kimliyimizin qorunmasında ana dilimiz əsas dayaq olmuşdur. 2001-ci ildə qəbul olunmuş fərmanlar, latın qrafikalı əlifbaya keçid, Azərbaycan Dili Gününün təsis edilməsi, eləcə də "Dövlət dili haqqında" Qanunun qəbul edilməsi ana dilimizin inkişafına böyük töhfə vermişdir. Bu sənədlər dil siyasətinin sistemli şəkildə həyata keçirilməsinə şərait yaratmışdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi dil siyasəti Prezident İlham Əliyev tərəfindən ardıcıl şəkildə davam etdirilir. Onun təşəbbüsü ilə həyata keçirilən dövlət proqramları və sərəncamlar Azərbaycan dilinin qloballaşma dövründə qorunmasına və zənginləşdirilməsinə xidmət göstərir. Gənc nəslin dil biliklərinin artırılması gələcək inkişafın əsas şərtlərindən biri kimi qiymətləndirilmişdir. Lakin dilin saflığının qorunması, düzgün istifadəsinin təmin edilməsi və dövlətin bu sahəyə göstərdiyi diqqət ümumi milli məqsədlərə çatmaq üçün əsas amildir.

Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz möhtəşəm Qələbənin yaratdığı qürur və sevinc hissləri ilə yaşadığımız günlərdə — 5 yanvar 2021-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin səsləndirdiyi fikirlər cəmiyyətdə ana dilimizə olan hörmətin daha da gücləndirilməsinə növbəti çağırış oldu. Dövlət başçısının Azərbaycan dilinin dövlət statusunun ən yüksək səviyyədə təmin edilməsinə dair göstərdiyi prinsipial mövqe bu sahəyə verilən böyük önəmi bir daha nümayiş etdirdi.

Azərbaycan Respublikasının dövlət dili olan Azərbaycan dili bu gün dünya dilləri arasında özünəməxsus mövqeyə malikdir və seçilən xüsusiyyətləri ilə tanınır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev də ana dilimizin imkanlarının genişliyini, fonetik quruluşunun ahəngdarlığını və qrammatik sisteminin sabitliyini xüsusi qeyd etmişdir. Onun sözlərinə görə, müasir Azərbaycan ədəbi dili siyasi, ictimai, elmi və mədəni sahələrdə geniş istifadə olunur, yüksək yazı mədəniyyətinə malikdir və daim zənginləşir.

Tarixin müxtəlif mərhələlərində ölkəmizin müxtəlif imperiyaların tərkibində olmasına baxmayaraq, Azərbaycan dili öz varlığını və milli xüsusiyyətlərini qoruyub saxlamağı bacarmışdır. Dilimiz zamanın sərt sınaqlarından şərəflə çıxmış, inkişaf edərək saflaşmış və daha da mükəmməlləşmişdir. Bu gün qloballaşma, elmi-texniki tərəqqinin sürətlə inkişaf etdiyi bir dövrdə Azərbaycan dili bütün elm sahələrinə aid anlayışları dəqiq və dolğun şəkildə ifadə etmək gücünə malik olan zəngin və nüfuzlu dildir.

İlham Əliyevin 27 dekabr 2004-cü il tarixli sərəncamına əsasən Azərbaycan və dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin əsərləri yüksək tirajla çap olunaraq ölkənin bütün kitabxana şəbəkələrinə hədiyyə edilmişdir. Eyni zamanda, Prezidentin 24 avqust 2007-ci il tarixli digər sərəncamı ilə dünya ədəbiyyatının seçilmiş nümunələrinin Azərbaycan dilində kütləvi şəkildə nəşri həyata keçirilmiş və oxucuların istifadəsinə verilmişdir. Bu təşəbbüslər ana dilimizin inkişafına, oxu mədəniyyətinin formalaşmasına və milli-mənəvi dəyərlərin təbliğinə mühüm töhfə olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 9 aprel 2013-cü il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı" isə ana dilimizin hərtərəfli inkişafı baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Proqramda əsas məqsəd Azərbaycan dilinə dövlət qayğısının artırılması, onun qloballaşma dövrünün tələblərinə uyğun şəkildə istifadəsinin təmin edilməsi kimi müəyyənləşdirilmişdir. Bu dövlət proqramı Azərbaycan dilinin tətbiq sahələrinin

genişləndirilməsi üçün yeni imkanlar yaratmaqla yanaşı, müxtəlif dillər arasında qarşılıqlı əlaqələrin daha dərindən öyrənilməsini də nəzərdə tutur.

Varlığımızın, milli kimliyimizin və mənəvi dəyərlərimizin əsas dayağı olan ana dilimizin saflığını qorumaq, onu yad təsirlərdən uzaq tutmaq və gələcək nəsillərə düzgün şəkildə ötürmək hər bir vətəndaşın həm mənəvi, həm də ictimai məsuliyyətidir. Bu müqəddəs vəzifənin layiqincə yerinə yetirilməsi xalqımızın birlik və bütövlüyünün qorunmasına, milli şüurun möhkəmlənməsinə və dövlətçiliyimizin davamlı inkişafına mühüm töhfə verir.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidenti. (2004, 27 dekabr). *Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında* Sərəncam. e-qanun.az
2. Azərbaycan Respublikası Prezidenti. (2007, 24 avqust). *Dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin Azərbaycan dilində nəşr edilməsi haqqında* Sərəncam. e-qanun.az
3. Azərbaycan Respublikası Prezidenti. (2013, 9 aprel). *Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı* haqqında Sərəncam. e-qanun.az
4. Azərbaycan Respublikasının Qanunu. (2002, 30 sentyabr). *Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında*. Bakı şəhəri.
5. Əliyev, İ. (2021, 5 yanvar). *Azərbaycan dilinin dövlət statusu və saflığı haqqında nitq*. president.az
6. Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi. (2001). *Dilimiz varlığımızdır: Heydər Əliyevin dil siyasəti*. Bakı: Nurlan.